

*Козачук С.О.,
здобувач вищої освіти освітнього ступеня «магістр»
спеціальності 014«Середня освіта (Природничі науки)»
Науковий керівник: Сяська І.О.,
к.п.н., доцент кафедри біології, здоров'я людини та фізичної терапії,
Рівненський державний гуманітарний університет
sweta.zahura.1999.09.03@gmail.com*

ДІЯЛЬНІСТЬ ПРИРОДООХОРОННИХ ОБ'ЄКТІВ РІДНОГО КРАЮ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ПРИРОДНИЧО-НАУКОВОЇ Й ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ

Унікальність території Шацького Національного природного парку (НПП) полягає у поєднанні лісових, озерних, болотних і донних комплексів. Уся діяльність національного парку спрямована на охорону та збереження біорізноманіття, відтворення природного стану екосистем Шацького поозер'я, а також збалансованого невиснажливого використання ресурсів природоохоронної території [2]. На території парку за договорами провадять наукові дослідження 12 наукових установ. Для вивчення та забезпечення стабільності екологічних процесів на базі ФМІ НАН України створена і функціонує міжвідомча науково-дослідна екологічна лабораторія. Науковий відділ парку щорічно здійснює систематичні спостереження з програми „Літопису природи”[1, с. 7].

Із цільових заходів зі збереження та відтворення біорізноманіття, які провадять у Шацькому НПП, останніми роками здійснено активну охорону низькоберезових угруповань парку, занесених до Червоної книги України, локалітети якої у регіоні небагаточисельні і перебувають близько південної межі ареалу її поширення; реалізацію „Програми відновлення корінних дубових деревостанів у лісових екосистемах Шацького НПП на 2007-2015 роки”, затвердженої Державною службою заповідної справи України. Також заслуговують уваги розроблені рибницько-меліоративні заходи зі збереження та відтворення іхтіофауни Шацьких озер, біотехнічні заходи в лісових угіддях національного парку; спільні дослідження з Інститутом екології Карпат щодо вивчення динаміки флори на ділянках, де виконані ренатуралізаційні роботи, та їхнього впливу на екологічний стан природних комплексів загалом.

Однією з дієвих форм організації відпочинку та розбудови рекреаційної індустрії району сьогодні є підтримка сталого розвитку зеленого та сільського туризму, залучення місцевих громад і молодіжних організацій до вирішення природоохоронних та соціально-економічних проблем цього регіону [2, с.48].

У Шацькому районі діє громадська екологічна організація “Зелений край”, яка спільно з дирекцією парку займається екологічним вихованням учнівської молоді та місцевого населення. Започатковано співробітництво з молодіжними міжнародними організаціями. Наприклад, у 2016 р. Всеукраїнська асоціація молодіжного співробітництва „Альтернатива „В” та Міжнародне Громадське Об'єднання „Волинське братство”, яке організувало в Шацькому НПП у серпні волонтерський табір „Світязь 2016” з участю 35 волонтерів з Білорусії, Данії, Німеччини, Польщі, Іспанії, України.

У розвиток екологічної освіти та поширення екологічних знань значний вклад вносять працівники парку. Зокрема, спільно з районним відділом освіти, Шацьким лісовим коледжем та школами району розроблені плани-заходи по проведенню “Маршу парків”, екологічних вечорів, олімпіад. У Шацькій та Світязькій загальноосвітніх школах І-ІІІ ступенів діють шкільні лісництва. Працівники парку читають лекції в екологічному університеті “Природа”, який діє в Шацькому лісовому коледжі. Саме базовими напрямками еколого-освітньої роботи є робота з учнівською молоддю на уроках екології, створення шкільних лісництв та екологічних гуртків, запровадження конкурсів і вікторин, екологічних акцій тощо.

Студенти Шацького лісового коледжу та учні шкіл беруть активну участь у проведенні конкурсів на кращий малюнок, твір, вірш на природоохоронну тематику, допомагають працівникам парку в благоустрої території об'єкта природно заповідного фонду і зелених зон населених пунктів. За підтримки органами місцевого самоврядування виконавчої влади щорічно відбуваються екологічні акції – “Марш парків”, ”День докільця”, ”Зелений паросток майбутнього”, „Майбутнє лісу в твоїх руках” тощо. Ці заходи спрямовані на залучення учнів, студентів, місцевого населення до проблем охорони природи, підвищення рівня знань про природу рідного краю.

У сучасних умовах розвиток екологічної освіти, формування природничо-наукової й екологічної компетентності підростаючого покоління – одне із найважливіших завдань не тільки на територіях природно-заповідного фонду, але й держави загалом.

Список використаної літератури:

1. Шацький національний природний парк: наукові дослідження 1994– 2004 рр. Світязь, 2004. 25 с.
2. Найда В. С. Зонування природних комплексів Шацького НПП. Науковий вісник Волинського держ. ун-ту ім. Лесі Українки. Луцьк: Вежа, 2007. С. 46–50.